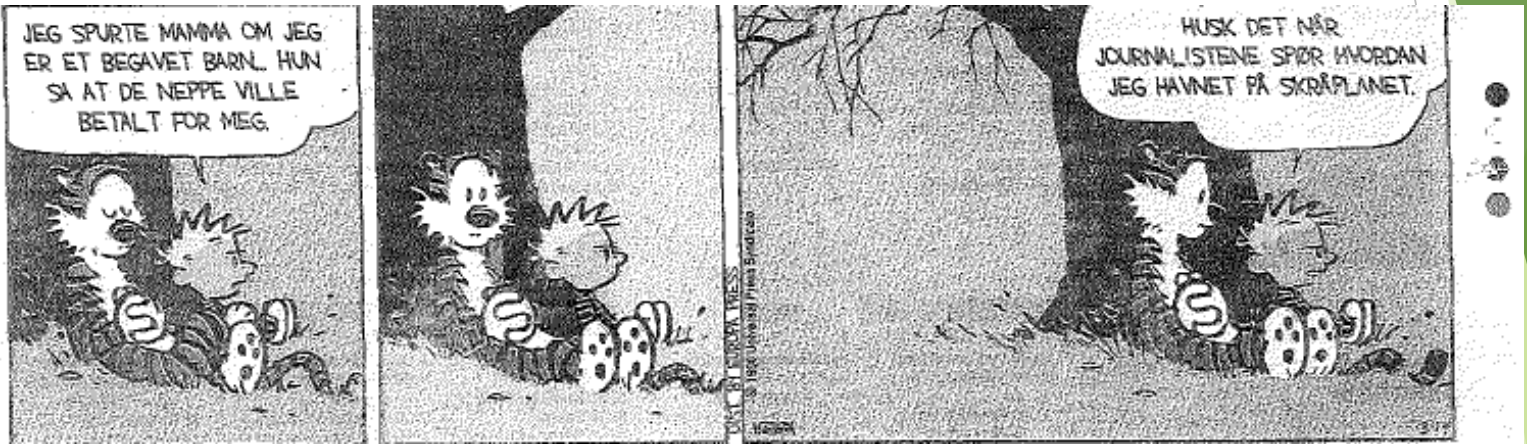

Hvordan møte barn med psykososiale utfordringer?

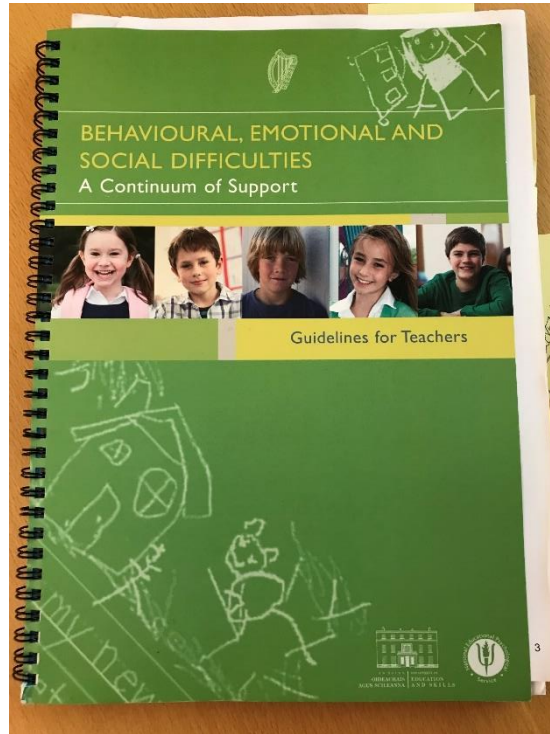
Et pilotprosjekt for skoleåret 2017/2018

Samarbeidet Barnehageenheten & Mandal PPT

- ▶ Faste samarbeidsmøter med Barnehageenheten, spesialpedagogisk team og PPT.
- ▶ Fast deltakelse på felles styremøter.
- ▶ Fast deltakelse i spesialpedagogisk team (veiledning).
- ▶ K-team (økes opp etter behov).
  - ▶ Individ saker.
  - ▶ System saker.

Kartlegging av psykososiale utfordringer hos barn og ungdom

Kartleggingsmateriale for lærere

Utarbeidet av NEPS: *National Educational Psychological Service, Ireland*, og fritt oversatt ved Mandal PPT av Mikkel Ladefoged Pedersen, Inger-Lise Rygg Johnsen & Karina Konsmo, etter tillatelse.

Mål med pilotprosjektet

1. Gjennom kompetanseheving ved bruk av «NEPS», er målet å styrke lærernes forutsetninger for å identifisere hva som ligger bak atferd. En slik identifisering skal være med å sikre tidlig og adekvat intervensjon.
2. Tilpasse verktøyet til norske forhold på bakgrunn av tilbakemeldinger fra lærerne.

Gjennomføring av pilot

- ▶ Alle 4 barneskoler deltar:
  - 1 til 2 trinn fra hver skole med inntil 4 lærere.
  - 6 treff med hver gruppe. 2 treff per verktøy.
  - 1 treff med hver rektor.
  - Informasjon og foreldresamtykke.
  - Underveisvurdering internt på PPT med skolefaglig rådgiver.

Milepælsplan

Evaluering av skjema 1:
Pedagogens egen praksis.

Evalueres innen 20.12/17.

Evaluering av skjema 2:
Kartlegging av barns atferd.

Evalueres innen 16.03/18.

Evaluering av skjema 3:
Observasjon / Kollega-veiledning.

Evalueres innen 25.05/18.

Skjema 1

(Selvrapporterings-skjema)

Kartleggingsskjema 1

Lærers kartlegging for klassestruktur og læringsmiljø

Ferdigheter og indikatorer	1 = Sjeldent 2 = Av og til 3 = Ofte			Mål for fokus	
	1	2	3	Ja	Nei
1) Relasjoner og klasseromsmiljø					
Er samarbeidet med foresatte positivt					
Involvering av foresatte i skolearbeid/aktiviteter					
Oppmuntring av elever til å ta med familiebilder					
Gir elevene mulighet til å dele personlige erfaringer					
Søker etter muligheter for å samtale med elevene alene					
Gir elevene mulighet til å uttrykke meninger eller bekymringer					
Personlig hilsen til elever					
Feiring av bursdager og andre viktige hendelser					
Rom for å gi positive tilbakemeldinger til elevene					
Feiring av elevenes prestasjoner, store som små					
Inviterer elevene til å hjelpe med daglige gjøremål og ansvarsoppgaver					
Rom for at elevene kan vise selvstendighet, samt treffe valg <i>ift.</i> opplæringen					
Rom for å dele egne tanker og følelser					
Uttrykker tiltro til at elevene skal lykkes					
Opplæring i og fokus på samarbeidsferdigheter					
Opplæring i positive og adekvate samhandlingsstrategier					
Involvering av elevene i forhandlinger og samarbeid om klasseromsregler					
Eksplisitt opplæring i positiv/adekvat oppførsel i klasserommet					
2) Læringsmiljøet	1	2	3	Ja	Nei
Differensiering av læreplanen for å imøtekomme elever med særskilte behov					
Organisering av fleksible gruppekonstellasjoner					

Skjema 1

Handlingsplan for læreren

(basert på lærers sjekklister av klassestrukturer og læringsmiljø).

Fokus område(r)	Strategier som jeg vil ta i bruk for å implementere ny/endret praksis og støtte til eleven(e)	Støtte og ressurser som trengs for å oppnå ønsket målsetting(er)

Skjema 2 (atferdskartlegging)

Kartleggings skjema 2

Kartlegging av elevens atferd

Elevers navn:	Klasse:		
Utfylt av:			
Atferd på skolen	O = Ofte A = Av og til S = Sjeldent		1 = Lav 2 = Mellom 3 = Høy
	Med hjelp/støtte	Uten støtte	Viktighetsgrad
Kommer til tiden på skolen			
Klarer å henge opp jakken sin på egenhånd			
Går inn i klasserommet stille og rolig uten «å dytte bort» i medelever			
Følger innledende rutiner, eks. sitter/står stille ved pulten			
Svarer adekvat på henvendelser fra lærer			
Sitter stille og rolig når det blir gitt instruksjoner			
Kan gjenta instruksjoner			
Klarer å følge 1-leddet instruksjon (eks. "Stopp med det du holder på med.")			
Klarer å følge 2-leddet instruksjon (eks. "Stopp med det du holder på med og legg blyanten på bordet.")			
Klarer å følge 3-leddet instruksjon (eks. "Stopp med det du holder på med, legg blyanten på bordet og lukk bøkene.")			

Skjema 2

Sosial handlingsplan for og med eleven

(basert på kartlegging av elevens atferd).

Fokus område(r)	Tiltak for å fremme ønsket atferd hos eleven	Evaluering på utbyttet av tiltak

Skjema 3 (Observasjon)

Kartleggingskjema 3

Observasjon av klasse og/eller elevgruppe

Klasse:	Lærer:
Dato:	Tid:
Antallet av elever i klasse:	Observasjons notater
Miljø: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ergonomisk setting: pult, stol, arbeidsområde, etc.? ○ Sittestilling til eleven(e)? ○ Sitter eleven(e) alene eller gruppert?	
Innhold i opplæringen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva gjorde klassen i timen? ○ Hva gjorde eleven(e) i timen? ○ Hva inviterer læren eleven(e) til å gjøre?	

Metode

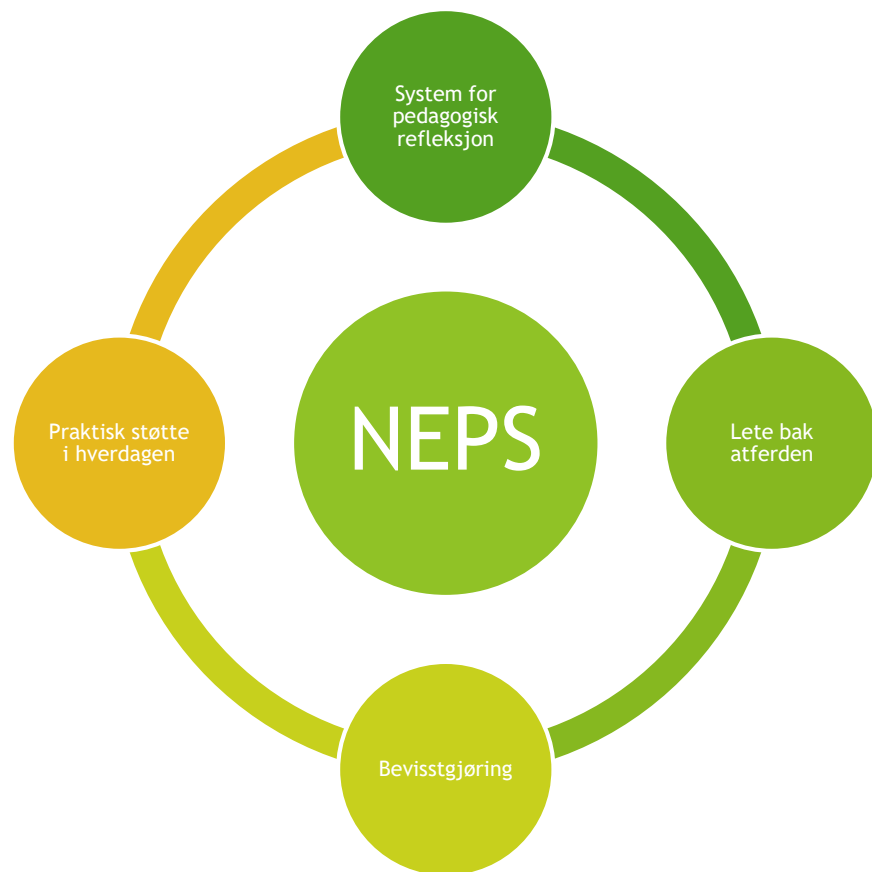
- ▶ **Målet** med pilotprosjektet har vært 2-delt.
  - ▶ Dels har det hatt et *kvalitativt fokus på veiledning av lærerne i bruk av verktøyet (kompetanseheving)*.
  - ▶ Dels har det hatt et *empirisk fokus på lærernes opplevelser av bruk av verktøy (tilpasning av verktøy)*.
- ▶ **Teoretisk** har «vi» hatt en hypotese om at NEPS skal bidra til:
  - ▶ Lærere skal bli enda *flinkere* til å møte behovene til elever som strever med psykososiale utfordringer i ulik grad.
  - ▶ Å være en støtte til lærerne i arbeidet med disse elevene.
- ▶ **Induktiv og kvalitativ metodetilgang**, med fokus på lærernes opplevelse. Et praktisk fundert verktøy som skal fungere i praksis.

Analyse

- ▶ **Diskursanalyse av funn, som har gitt oss 6 (menings)kategorier på bakgrunn av mønstre i lærernes utsagn.**
  - ▶ 4 kategorier som beror seg på opplevelsen av nytteverdi i skolehverdagen.
  - ▶ 2 kategorier som beror seg implementering.

Lærernes opplevelse av nytteverdi skolehverdagen

System for pedagogisk refleksjon

- ▶ «Observasjon på tvers av trinn er bra.»
- ▶ «Dette er relevante spørsmål ift. observasjon - det er bra å støtte seg på. Ok med punkter, der man selv kan velge relevans.»
- ▶ «Dialog med PPT viktig.»
- ▶ «Viktig at man reflekterer sammen med en annen [lærere] ift. skåring. Fylte det ut hver for seg, men det ga mest når vi diskuterte det med hverandre.»
- ▶ «Gjennomgang med PPT, gjør det mer brukbart.»
- ▶ «Med dette arbeidet er PPT inne i skolehverdagen på en konstruktiv måte. Følger utviklingen. Dette er en god måte å jobbe på systemnivå.»
- ▶ «Når man skal gi konstruktiv kritikk, er det best når det er med noen som vet hvordan det fungerer å jobbe på trinnet.»
- ▶ «Det tiltalte meg å jobbe på denne måten [kollegaveiledning]. Vi trenger ikke å dra til Arendal for å bli flinkere, når vi kan lære av hverandre.»

Lete bak atferd

- ▶ «Skjema får deg til å lete bak atferden.»
- ▶ «På bakgrunn av skjema identifiserte jeg 2 mål for videre fokus. Jeg satte inn tiltak i gym, der jeg opplevde at eleven ofte hadde vansker med bl.a. samhandling. Etter tiltak har jeg kun opplevd et tilfelle med [utilsiktet] atferd - OG det var da der var vikar.»
- ▶ «Gull verdt med observasjoner i arbeidet videre.»
- ▶ «Har eget skjema i RESPEKT, men som ikke er så nyansert - Å lete bak atferden gjøres mer i NEPS.»
- ▶ «Dette har gjort noe med vår relasjon [lærer om relasjonen til elev].»
- ▶ «Etter kartlegging og samtale med eleven så opplevde jeg at det skjedde en forandring.»

Bevisstgjøring

- ▶ «Gir enkle AHA-opplevelser. Eksempelvis punktet omkring [Feiring av prestasjon]. Det har jeg ikke tenkt på i min klasse, og det var likevel lurt å ta til seg.»
- ▶ «Se egne svakheter.»
- ▶ «Ingen overraskelser, men hjelp til å sortere.»
- ▶ «Mer bevisst på hva som skjer, når det skjer og svake/sterke sider.»
- ▶ «Det du sentrerer om gir du energi.»
- ▶ «Mange av disse ting vet jeg godt, men det er likevel bra å få en påminning gjennom en slik systematikk liste.»
- ▶ «Dette er godt verktøy for å se seg selv i utfordrende klasser, og for å kunne gjøre finjusteringer i mindre utfordrende klasser. Svært bevisstgjørende.»
- ▶ «Påminnelser om ting som jeg må gjøre mer av.»
- ▶ «Bli bevisst på seg selv.»

Praktisk støtte i hverdagen

- ▶ «Skjemaet [mål for fokus] kan gi legitimitet overfor foresatte ift. arbeidet som prioriteres i klassen.»
- ▶ «Bruke til utviklingsamtaler.»
- ▶ «Særlig nyttige for lærere som strever med klassene sine.»
- ▶ «Spare tid på sikt.»
- ▶ «Kunne ha tenkt å gjøre det på alle. Vil absolutt ta det i bruk igjen.»
- ▶ «Avhengig av type klasse og utfordringsproblematikk har skjemaene deres ulike berettigelse.»
- ▶ «Opplevelse av suksesshistorie etter bruk av skjema.»
- ▶ «Man bør bli tvungen til denne type oppgaver, da den vil være nyttig på sikt.»
- ▶ «Det var et ork å gjennomføre kartleggingen, men da jeg først fikk gjort det var det til stor gagn.»
- ▶ «Dette er konkret.»
- ▶ «Vil hellere jobbe med dette skjema, enn nasjonale prøver. Det er viktig med et velfungerende system [klasse], og der kan skjemaet hjelpe.»
- ▶ «Gøy det å være i hverandres klasse. Det gir meg både energi, tips og råd. Fikk med meg tips, som jeg har brukt flere ganger allerede. *Hun gjør det sådan, ja!*»

Lærernes perspektiver på implementering

System for gjennomføring

- ▶ «I forhold til å få det brukt, så kan det være en idè, at det er en del av årshjulet.»
- ▶ «Om ikke PPT er med, vil det lett skli ut.»
- ▶ «Bør være en del av årshjulet.»
- ▶ «Må settes av tid.»
- ▶ «Tid må avsettes, eks. hver tirsdag.»
- ▶ «Ikke ta det i bruk før læreren er kjent med klassen sin.»
- ▶ «Vanskelig å koordinere, og derfor vanskelig å få gjennomført.»
- ▶ «Viktig å ha fokus på hva er den praktisk nytten. Hva slipper jeg istedenfor.»
- ▶ «Bør sees sammen med god skolestart»
- ▶ «Dersom det skal brukes videre, må det forankres i enten ledelsen eller hos PPT, som systemveiledning.»

Justering av verktøy til norske forhold

- ▶ «Omfattende skjemaer. Bør norskifiseres!»
- ▶ «Noen av setningene er litt vanskelig å forstå, og derfor vanskelige å svare på.»
- ▶ «Opplevelse av skjemaet som noe tungt å lese. Enkle fremmedord som ikke er vanlige i en hverdagslig skolekontekst, eks. adekvat.»
- ▶ «Litt for skjematisk (lukket kategorier), men samtidig bra med noe systematikk.»
- ▶ «Ikke egnet til praktisk-estetiske fag, men kanskje mer egnet til klasseromsundervisning.»
- ▶ «Bra med systematikk.»

Implementering

Pulje 1 (2017/18)

4 grupper med 6 treffpunkter hos hver gruppe.
Introduksjon og opplæring i bruk av kartleggings skjema.

Pulje 1 (2018/2019)

Fortsette med gruppene fra pulje 1.
Introduksjon og opplæring i bruk av appendiks til samtale med eleven.
Observasjon fra PPT

Pulje 2 (2018/2019)

Involvere 4 nye grupper.
Introduksjon og opplæring i bruk av kartleggings skjema (Tilpasset på bakgrunn av pilot).

Samarbeid med eksterne sparringspartnere

- ▶ Fylkesmannen v/*Elisabeth Attramadal og Line Duesund*
- ▶ Seniorrådgiver ved læringsmiljøsentret, *Erik Nordgren*

Mål med NEPS på sikt.

- ▶ Kompetanseheving av lærerne.
- ▶ Flere elever får tidlig, systematisk og adekvat støtte.

Overføringsverdi til barnehagene

- ▶ Refleksjon av egen praksis (Skjema 1).
- ▶ Lete bak atferd, tidlig innsats (Skjema 2).
- ▶ Observasjon som utgangspunkt for kollegaveiledning (Skjema 3).